

05. Özel/üstün yetenekli öğrencilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmalar üzerine bir inceleme

Salih Kürşad DOLUNAY¹

Nazlı SALUK²

APA: Dolunay, S. K. & Saluk, N. (2023). Özel/üstün yetenekli öğrencilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmalar üzerine bir inceleme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 65-95. DOI: 10.29000/rumelide.1342087.

Öz

Bu araştırma, özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili makale ve tezlerin betimsel olarak analizini yapmayı ve bütüncül bir şekilde ulaşılan sonuçları, önerileri inceleyerek genel durumu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitiminde yapılan çalışmaların içerik olarak incelenmesi ve sonuçlarının yorumlanması temeline dayanan bu araştırmada, betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan tarama sonucunda 32 tez, 29 makale olmak üzere toplam 61 araştırma incelenmiştir. Yayın yılı, türü, deseni, veri toplama şekli, veri analiz yöntemi gibi nicel değerlerde frekans ve yüzde değeri hesaplanmıştır. Kapsama alınan araştırmaların amaç, sonuç ve öneri gibi başlıklarında ise temalar belirlenmiş ve elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre en fazla yayının 2019 yılında yapıldığı belirlenmiştir. En çok makale çalışması 2021 yılında yapılmıştır ve bunların büyük bir kısmı özgün makaledir. Tezlerden ve bildirilerden üretilen makaleler de vardır. Araştırmalarda en çok deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmaların çalışma gruplarını en çok BİLSEM ortaokul ve ilkokul öğrencileri oluştırmaktadır. Veri toplama aracı olarak en çok ölçek/puanlama anahtarlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. En çok kullanılan veri analizi tekniği içerik analizidir. Türkçe eğitiminde dil becerilerine yönelik en çok çalışmanın yazma alanında yapıldığı görülmektedir. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların önemli bir kısmı etki belirlemek amacıyla gerçekteştirilmiştir. Yazma becerisi/tutumu teması özel yetenekli öğrencilerde farklı yöntem/teknik/model kullanıldığında yazma becerilerinin geliştirildiğini ortaya koymaktadır. Araştırmacılara ve MEB'e yönelik öneriler 19 tematik kodda, öğretmenlere yönelik öneriler 20 tematik kodda sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde daha fazla deneysel çalışmaya ihtiyaç duyulduğu ancak bu çalışmaların da özellikle dil becerilerini üstbilişsel etkinliklerle geliştirecek şekilde düzenlenmesinin uygun olacağı düşünölmektedir.

Anahtar kelimeler: özel/üstün yetenekli öğrenciler, Türkçe eğitimi, derleme, betimsel içerik analizi

¹ Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD (Bolu, Türkiye), kursaddolunay@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2931-405X [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 25.06.2023-kabul tarihi: 20.08.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1342087]

² Doktora Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD (Bolu, Türkiye), nazlierekinci@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2823-2722

A review of the studies on Turkish Education for gifted and talented students

Abstract

This study conducts a descriptive analysis of articles and theses on Turkish education for gifted students, employing content analysis to analyze and interpret the results holistically. A total of 61 studies, including 32 theses and 29 articles, were examined. Frequency and percentage were calculated using quantitative values of publication type and year, research model, data collection and analysis methods. Based on the objectives, conclusions, and recommendations of these studies, a set of thematic categories was established to examine the collected data using content analysis. The findings showed that most publications occurred in 2019. Many journal articles were published in 2021, with a significant portion of them being original articles. The analysis revealed the presence of articles originating from theses and conference papers. The predominant research methodology was experimental design. The study groups largely consisted of students from BİLSEM secondary and primary schools. Scales/surveys were utilized as the primary data collection tool. The most widely used data analysis technique was content analysis. Most studies on language skills in Turkish education focused on writing skills. A considerable portion of the studies aimed to determine impact. The theme of writing skills/attitudes indicated that implementing diverse methods/techniques/models facilitated writing skills among gifted students. The recommendations for researchers and the MEB were categorized into 19 thematic codes, while suggestions for teachers were classified into 20 thematic codes. The findings of this study clearly indicated a need for additional experimental studies. It is recommended to design research to enhance language skills by incorporating metacognitive activities.

Keywords: gifted and talented students, Turkish education, review, descriptive content analysis

Giriş

Son yıllarda üstün zekâlı/ özel yetenekli bireylerin eğitimi için çeşitli alanlarda farklılaştırılmış/zenginleştirilmiş programlar geliştirmek ülkelerin eğitim politikalarının gündemindedir. Akranlarından zihinsel anlamda farklılık gösteren bu bireylerin eğitimi için özel çaba harcanan alanlardan biri ana dili eğitimidir. Ülkelerin geleceğini şekillendirmede önemli bir rolü olan özel yetenekli bireylerin; okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dilbilgisi gibi dil becerilerinde yetkin olmaları beklenir. Türkçe eğitiminde, özel yetenekli bireyler için geliştirilecek programlarda; bu bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını tespit etmeye yönelik gerçekleştirilmiş araştırmalardan yararlanmanın önemi büyüktür. Alanda yapılmış çalışmaların ayrıntılarına geçmeden önce üstün zekâ/özel yetenek kavramının tanımı, bu bireylerin eğitimi ve özel yeteneklilerde dil becerilerinin geliştirilmesi gibi konulara kısaca değinmek faydalı olacaktır.

Zihinsel anlamda nitelikli olan bireyleri ifade etmek için geçmişten günümüze çeşitli terimler kullanılmaktadır. Zeki, akıllı, dâhi, deha, kafalı, seçkin, üstün zekâlı, üstün yetenekli (Ataman, 2003), potansiyel yetenek (Eriş, 2013), bahşedilmiş çocuk (Schultz ve Delisle, 2011), hünerli, parlak zekâlı çocuk (Cutts ve Moseley, 2004), istisnai/olağanüstü çocuk (Gallagher & Moss, 1963), potansiyel liderler (Witty, 1953) gibi terimlerin tercih edildiği görülmektedir.

İfade edilen terimlerden “üstün” önadı, bireylerin kişilik gelişiminde olumsuz sonuçlar oluşturabileceği gerekçesiyle tartışmalara konu olmuştur. Eriş (2013) “üstün yetenek” söz öbeğindeki “üstün” kavramı

yerine “potansiyel” sözcüğünü kullanmakta hassasiyet gösterdiğini belirtir. “Üstün” kavramının kibir çağrışımları yapabildiğini ve eğitim bağlamında talihsiz bir sözcük seçimi olduğunu vurgular. Son yıllarda “üstün” teriminin bu olumsuz çağrışımları “özel” kavramını gündeme getirmiş ve “üstün yetenek” yerine “özel yetenek” terimi kullanılmaya başlanmıştır. Özel yetenek/üstün zekâ, ortalama zekâyâ sahip çocuklara kıyasla daha çabuk, daha fazla öğrenebilen ve öğrendiği bilgiyi uygun alanlarda etkili şekilde kullanabilen (Davis, 2014), kayda değer insan özellikleri sergileyen ve düzenli bir performans içinde olan (Witty, 1953), bir duruma uyma konusunda doğuştan gelen güç ya da kapasite (Türk Dil Kurumu, 2005) olarak tanımlanmaktadır.

Çocuğun zekâsını bilmek; programı çocuğun yeteneğine göre uyarlamak ve onun gerektiği gibi öğrenip öğrenmediğini bilmek için önemlidir (Cutts ve Moseley, 2004). Örgün eğitim kurumlarında özel yetenekli çocuklarla her sınıf ve eğitim ortamında öğretmenlerin karşılaşması, eğitimcilerin bu özel çocukları nasıl eğiteceklerini bilememeleri, bu çocuklara yönelik özel eğitimler ve programlar geliştirme gerekliliğinin ana kaynağı olmuştur (Ataman, 2003). Özel yeteneklilerin eğitimi için geliştirilen programların, akranlarına göre normal gelişim gösteren öğrencilerin müfredatlarından farklılıklar göstermesi beklenmektedir. Özel yetenek tanısı konmuş bir öğrenciye akranları ile aynı kazanımları uygulamaya çalışmak, hem bu öğrencilerin gelişimini yavaşlatacak hem de ülke kalkınması için bu verimli kaynaklardan yeterince yararlanamama riski oluşturacaktır. Enç (2005) demokratik toplumların eğitimde eşit olanak ilkesine büyük önem verdiğini belirtmekte ve üstün yeteneklilere özel eğitim olanağı sağlamamanın, onların doğal yeteneklerini son sınırına kadar geliştirmenin eğitimde eşitlik ilkesine uygun olacağını ifade etmektedir. Eriş (2013) özel yetenekli bireylere zaten yapabildiğini yaptırmaya devam etmenin ve yeni bir şey öğrenmediği bir ortama bu bireyleri mahkûm etmenin eşitsizliğin başka bir şekli olduğunu ifade eder.

Pfeiffer (2001) Amerikan toplumunda üstün zekâlıların yetersiz hizmet alan, hatta özel ihtiyaçları olan bir nüfus olduğu konusunda her geçen gün endişelerin arttığını ifade eder. Üstün zekâlı ve yetenekli kişilerin eğitimleri ile ilgilenenlerin çoğunluğunun, bu bireylerin benzersiz ve zorlayıcı ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli donanıma sahip olmadığını savunur. Son yıllarda benzer kaygıların ülkemizde de yaşandığı söylenebilir. Özel yetenekli bireylerin akademik ve kişisel gelişimlerini destekleyerek üstbilişsel kazanımların yer aldığı farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş programlar uygulama çabası olduğu görülmektedir. Bu çabanın resmiyet kazandığı en yaygın yetkili kurum Bilim ve Sanat Merkezleridir (BİLSEM). Özel yetenekli öğrencilere okul içinde Destek Eğitim Odası adı altında, okuldan geriye kalan zamanlarda da BİLSEM’lerde farklı destekler sunulmaktadır (Çitil & Ataman, 2018).

Cao ve arkadaşlarına (2017) göre üstün yetenekli olarak tanımlanan öğrencilere uygulanacak programların etkililiği düzenli olarak izlenmeli, ayrıca bu bireylerin ilerlemeleri de sürekli olarak değerlendirilmelidir. Araştırmalardaki yeni gelişmeler sayesinde, üstün zekâlıların eğitiminde daha da ileri bir seviyeye ulaşılmasının sağlanacağı bir gerçektir. Özel yetenekli bireylerle ilgili Türkçe Eğitimi alanında yapılan çalışmaların kapsamlı bir analizini yapmayı amaçlayan bu araştırmanın alandaki ilerlemelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Özel yeteneklilerde dil becerilerinin geliştirilmesi

Özel yeteneklilerin eğitiminde farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş uygulamalar ve programlara her eğitim alanında olduğu gibi Türkçe eğitiminde de ihtiyaç vardır. Sürekli değişen ve değişimin hızına yetişmenin çaba gerektirdiği günümüz şartlarında, özel yeteneklilerin eğitiminde de bu değişimin hızını yakalamak

önemlidir. 21. yüzyıl teknolojiyle değişime uğrayan eğitim anlayışı neticesinde, özel yetenekli bireylerin Türkçe dersi programlarının; okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinde çağı yakalayan nitelikte etkinliklerle farklılaştırılması ve zenginleştirilmesi gerekir. Little'a (2001) göre sözel alanlarda üstün yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış programlar sözel becerileri geliştirmek için bir meydan okuma olarak tasarlanmalıdır. Bu öğrencilere ileri düzey söz varlığı kazandırmak, onları akranlarından daha erken zamanlarda edebiyatla tanıştırmak, soyut kavramları tartışmaları için ortam oluşturmak ve akıl yürütme yöntemlerinden faydalanmak üstbilişsel davranışları teşvik eder.

Özel yetenekli bireylerin dinleme becerilerini geliştirirken bu bireylerin özellikle ilgi alanlarına yönelik bilimsel toplantılarda bulunmalarını sağlamak ve bilim insanları ile gerçekleştirebilecekleri söyleşiler düzenlemek faydalı olacaktır. Çelik'e (2022) göre odaklanma ve dikkat konusunda son derece başarılı olmalarına rağmen çabuk sıkılabilen özel yetenekli öğrencilerin dikkat sürelerini canlı tutan eleştirel dinleme becerisini geliştirebilecek dinleme ve izleme materyalleri bu bireylerin dinleme becerilerini geliştirmeyi destekler.

Konuşma becerilerini desteklemek için özellikle benzer bireysel özellikler gösteren akranları ile felsefi, akademik, bilimsel sohbetler düzenlemek hem akademik bilgilerini artırmaya fırsat sunacak hem de dinleme, konuşma gibi dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır. Yıldız'a (2022) göre özel yeteneklilerde başkalarını ikna edebilecek doğal bir liderlik yeteneği vardır fakat bu yeteneğin geliştirilmesi için konuşma becerisini doğru ve etkili tekniklerle geliştirmek önemlidir.

Çabuk ve kolay öğrenen özel yetenekli öğrencilerin öğrenme içgüdüleri gelişmiştir ve bu bireyler soyut düşünme becerisiyle bilgiyi yeniden üretebilen bellek gücüne sahiptirler. Sorgulamayı, tartışmayı, değerlendirmeyi severler ve üstbilişsel bir zihinsel beceri olan eleştirel düşünmeye yatkındırlar. Bu bireylerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmada; eleştirel dinleme, eleştirel okuma, eleştirel yazma gibi alt becerilerle eleştirel düşünme güçlerini geliştirmeleri ve bu becerileri alışkanlığa dönüştürmeleri hedeflenmelidir (Çelik, 2022).

Özel yetenekli bireylerin ileri seviyedeki okuyucular olmalarını sağlamak için ihtiyaçlarını karşılamak üzere uygun şekilde kişiselleştirilmiş programlara ve öğretmen rehberliğine de ihtiyaç vardır. Okuma ilgi ve sevgileri yüksek olsa da onların bu becerilerini doğru şekilde geliştirebilmeleri alacakları eğitimle mümkündür (Wood, 2008). Özellikle özel yetenekli bireylerin eleştirel okuma becerilerini geliştirmek; okudukları, dinledikleri arasında ilişki kurmalarını öğretmek yeni ve özgün fikirler ortaya koyabilmelerini desteklemek gerekir. Bu konuda öğretmen desteği çok önemlidir. Alevli'ye (2022) göre eleştirel okuma etkinliklerinde öğretmen ayrıntılı açıklamalarla örnek eleştirel okumalar yapmalıdır. Böylece öğrenciler de yardıma ihtiyaç duymadan zamanla eleştirel okumalar yapabileceklerdir. Öğretmen rehberliğiyle okuduklarından yeni çözümler, fikirler ve bakış açıları geliştirebilmeleri kolaylaşacaktır (Kara ve Ünal, 2022).

Özel yetenekli bireylerin akranlarından hızlı öğrenme, güçlü bir hafızaya sahip olma, okumaya karşı ilgili olma, akranlarına göre söz varlığının zengin olması gibi bireysel özelliklerini dil becerilerini geliştirmede bir fırsat olarak kullanmak bu bireylerin potansiyellerini açığa çıkarmada ve geliştirmede önemlidir. Bu gelişimi sağlamanın yolu da zenginleştirilmiş üstbilişsel etkinlikler, programlar planlamak ve uygulamakla ve paydaşların üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ile mümkündür. Özel yetenekli bireylerin dil becerilerini geliştirmede; programların, araştırmaların, öğretmenlerin etkisi önemli olduğu için bu çalışmada, Türkçe alanında özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik yürütülmüş araştırmaların ayrıntıları bütüncül bir analizle ele alınmaktadır.

Araştırmanın amacı ve önemi

Alanyazında yapılan çalışmalarını farklı boyutlarıyla ele alması ve ilgili paydaşlara bütüncül bir tablo sunması bakımından eğilim araştırmaları gün geğtikçe önem kazanmaktadır. Derleme çalışmalarını yürütülmesi ne kadar önemliyse derlemeye dahil edilen araştırmaların farklı yıl aralıklarına göre güncellenerek yeni araştırmaların yapılması da o derece önemlidir. Varışoğlu, şahin ve Göktaş (2013) 2000-2011 yılları arasında yayımlanan Türkçe eğitimi araştırmalarının eğilimlerini; Özçakmak (2017) 2011-2015 yılları arasında yürütülen Türkçe eğitimi araştırmalarının eğilimlerini, Önal ve Maden (2021) 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini; Demir ve Çalışkan (2021) 2011-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanan doktora tezlerindeki eğilimleri; Demir (2021) 2010-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanan doktora tezlerindeki eğilimleri tespit etmiştir. Bu eğilim çalışmalarında görülmektedir ki hem yıl aralıkları hem de araştırma yöntem ve türleri eğilimlerin sınırlarını belirlemede yol gösterici olmuştur.

Son yıllarda özel yeteneklilerin eğitimi alanında Türkçe dersine yönelik çalışmalarını artış göstermesi üstün/özel yetenekliler özelinde de derleme ve eğilim araştırmalarına duyulan ihtiyacı hissettirmiştir. İnnalı (2017) çalışmasında, üstün zekalı ve yetenekli çocukların dil becerilerine yönelik yapılan araştırmaları genel özellikleri ile değerlendirmiştir. Oğuz (2021), 2017-2020 yılları arasında yayımlanan özel yeteneklilere yönelik ana dili eğitimiyle ilgili çalışmalarını eğilimlerini belirlemiştir. Kırıcı ve Ceylan (2023), Türkçe eğitimi alanında üstün yetenekli öğrenciler konusunda yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini araştırmıştır. Bu araştırmanın diğer araştırmalardan ayrılan yönü hem yıl sınırlamasının olmaması hem de araştırma türü bakımından hem makaleler hem de tezleri kapsamasıdır. Ayrıca özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitimiyle ilgili yapılmış araştırmaların hem bütüncül olarak sonuçlarını hem de araştırmaların önerilerini derleyen bir araştırmaya rastlanmamış olması bu araştırmanın yapılma gerekçesidir.

Özetle bu araştırmanın amacı, özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili makale ve tezlerin herhangi bir yıl sınırlaması olmaksızın; nicel, nitel ve karma araştırmaların tamamının ayrıntılı bir şekilde betimsel olarak analizini yapmak ve bütüncül bir şekilde ulaşılan sonuçları ve önerileri inceleyerek genel durumu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada aşağdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekteştirilen çalışmalarını genel özellikleri (yayımlanma yılı, yayınlanma türü, üretilme biçimi gibi) nelerdir?
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekteştirilen çalışmalarını yöntembilimsel özellikleri (yöntem/desen, çalışma grubu, veri toplama ve çözümleme) nelerdir?
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekteştirilen çalışmalarını dil becerilerine göre dağılımını nasıldır?
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekteştirilen çalışmalarını amaçları ve konuları nelerdir?
- Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekteştirilen çalışmalarını ulaştıkları sonuçlar nelerdir?

- Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların sunduğu öneriler nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, veri toplama ve analiz süreci, araştırmanın geçerlik-güvenirlik konuları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1. Araştırma deseni

Bu araştırmada, özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitiminde yapılan çalışmaların içerik olarak incelenmesi ve sonuçlarının yorumlanması temeline dayanan betimsel içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu analiz yöntemi, alanda çalışma yapacak bilim insanlarına, araştırma yapacakları konuları zaman kaybına yol açmadan daha pratik bir şekilde belirlemede yol gösterici olması bakımından önemlidir (Çalık ve Sözbilir, 2014; Göktaş ve diğerleri, 2012; Selçuk ve diğerleri, 2014; Ültay ve diğerleri, 2021). Çalık ve Sözbilir (2014) pek çok yayından derlediği araştırmasında içerik analizi çalışmalarını; meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi olarak sınıflandırır. Meta-analiz deneysel bulguların derlendiği çalışmalar, meta-sentez nitel çalışmaların nitel bir bakış açısıyla ele alındığı çalışmalar, betimsel içerik analizi ise nitel ve nicel çalışmaların ele alındığı çalışmalardır. Bu araştırmada özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitimi alanında, araştırmaların son yıllarda artış gösterdiği varsayılarak hem nicel hem de nitel araştırmalar analiz sürecine dâhil edilmiş, bu bakımdan da yöntem olarak betimsel içerik analizi tercih edilmiştir.

2. Verilerin toplanması

Özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitiminde yürütülen araştırmaların ancak son yıllarda artış gösterdiği varsayılarak bundan sonraki süreçte araştırma yapacak yazarlara genel durumu ayrıntılı olarak gösterebilmek için araştırmanın verilerini toplarken yayınlarda zaman sınırlamasına gidilmemiştir. Türkçe eğitiminde yürütülen çalışmalar olması nedeniyle veriler Türkiye'de yapılan makale ve tezlerden toplanmıştır. Yüksek lisans ve doktora tezlerine ulaşmak için YÖK Tez Merkezi'nin veri tabanı; makaleler için DergiPark, Google Scholar ve Sobiad veri tabanları kullanılmıştır. Ayrıca geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için, bulunan araştırmaların kaynakçalarından da yararlanılmış ve kaynakçada yer alan özel yeteneklilere yönelik dergilerin veri tabanları da taranmıştır. Konu ile ilgili araştırmalar belirlenirken "üstün zekâ, özel yetenek, BİLSEM" anahtar sözcükleriyle tarama yapılmıştır. Araştırmalar belirlenirken yalnızca Türkçe metin olanlar araştırma kapsamına alınmış, yabancı dilde yayımlanmış çalışmalar araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bildirilerden ve tezlerden üretilen makaleler incelemeye dâhil edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda 32 tez, 29 makale olmak üzere toplam 61 çalışma incelemeye tabi tutulmuştur.

3. Verilerin analizi

Özel yetenekli öğrencilere Türkçe eğitimi konulu çalışmaların genel özellikleri, yöntemsel özellikleri, dil becerilerine göre dağılımı, gerekçeleri, amaçları, sonuçları ve önerileri Microsoft Excel yazılımına başlıklar hâlinde veri olarak girilmiştir. Yayın yılı, türü, deseni, veri toplama şekli, veri analiz yöntemi gibi nicel değerlerde frekans ve yüzde değeri hesaplanmıştır. Kapsama alınan araştırmaların amaç, sonuç ve öneri gibi başlıklarında ise temalar belirlenmiş ve elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre içerik analizinde amaç, verileri belirli kavramlar, temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları

okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Böylece daha önce fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sayesinde keşfedilebilir.

4. Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmacılar tarafından çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için hem veri toplama süreci hem de veri analizi ve çalışmayı rapor halinde sunma sürecinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Veri toplama sürecinde araştırmacılar tarafından ilgili literatür titizlikle incelenmiş ve uzman görüşü de alınarak Veri Giriş Formu oluşturulmuştur. Uzman görüşünün ardından forma son şekli verilmiştir. Veri girişi yapılırken herhangi bir hatalı giriş olmaması için araştırmacılar Veri Giriş Formu'nu kontrol etmiştir. İçerik analizinin güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülünden (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) yararlanılmıştır. Bu formüle göre iki araştırmacının ortak görüşleriyle araştırmanın güvenilirlik değerı %91 olarak hesaplanmış ve bu değer %70'in üzerinde olduğu için analiz güvenilir kabul edilmiştir. Geçerliğe yönelik olarak da kaynakların belirlenme sürecinde titizlikle çalışılmış, aynı anahtar sözcüklerle taramalar araştırmacılar tarafından ayrı ayrı yürütülerek birkaç kez kontrol edilmiştir. Bunların yanı sıra araştırmanın dış geçerlilik çalışması için araştırmacılar tarafından belirlenen kaynakların derlemeye dahil edilme ölçütleri titizlik ve şeffaflıkla belirlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

1. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçeleştirilen araştırmaların genel özellikleri

Bu bölümde özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların yayımlanma yılı, yayımlanma türü ve üretilme biçimine ilişkin bulgulara yer verilecektir.

1.1. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların türlerine göre yayımlanma yıllarına ilişkin bulgular

Tablo 1. Araştırmaların türlerine göre yayımlanma yılları

Araştırma Yılı	Araştırma Türü							
	Toplam f	Toplam %	Toplam Makale		Toplam Y. Lisans Tezi		Toplam Doktora Tezi	
			f	%	f	%	f	%
2008	1	1,63	-	-	1	1,63	-	-
2009	-	-	-	-	-	-	-	-
2010	1	1,63	-	-	1	1,63	-	-
2011	1	1,63	-	-	1	1,63	-	-
2012	-	-	-	-	-	-	-	-

2013	4	6,55	2	3,27	-	-	2	3,27
2014	3	4,91	1	1,63	1	1,63	1	1,63
2015	1	1,63	-	-	1	1,63	-	-
2016	1	1,63	1	1,63	-	-	-	-
2017	6	9,83	4	6,55	1	1,63	1	1,63
2018	9	14,75	5	8,19	3	4,91	1	1,63
2019	9	14,75	2	3,27	5	8,19	2	3,27
2020	9	14,75	5	8,19	3	4,91	1	1,63
2021	8	13,11	6	9,83	-	-	2	3,27
2022	8	13,11	3	4,91	2	3,27	3	4,91
TOPLAM	61	100	29	47,54	19	31,14	13	21,31

Tablo 1'e göre özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitimi alanında 29'u makale, 32'si tez çalışması olmak üzere toplam 61 araştırma yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin (f=29) doktora tezlerine (f=19) göre fazla olduğu belirlenmiştir. Toplam tez ve makale sayısı birbirine yakındır. Bu araştırmaların yayımlanma yıllarının 2013-2014 yıllarında artış gösterdiği ancak 2015-2016 yıllarında tekrar azaldığı; 2017-2022 yılları arasında ise tekrar artış gösterdiği görülmektedir. En fazla yayının 2019 yılında yapıldığı belirlenmiştir. En çok makale çalışması 2021 yılında, en çok yüksek lisans tezi 2019 yılında yapılmıştır. Doktora düzeyinde en çok çalışmanın gerçekleştirildiği yıl ise 2022'dir.

1.2. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu makalelerin üretilme biçimlerine ilişkin bulgular

Tablo 2. Makalelerin üretilme biçimlerine göre dağılımı

Üretilme Biçimi	Toplam	Toplam	
	f	%	
Özgün olarak üretilen	20	68,96	
Tezlerden üretilen	Yüksek lisans tezinden üretilen	3	10,34
	Doktora tezinden üretilen	2	6,90
Bildirilerden üretilen	4	13,80	
Toplam	29	100	

Tablo 2'de özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilmiş makalelerin üretilme biçimine yer verilmiştir. İnceleme kapsamına alınan makalelerin büyük bir kısmı özgün (f=20) makaleken, diğer makaleler tezden (f=5) ve bildiri (f=4) üretilmiştir. Tezden üretilen makaleler; yüksek lisans tezinden üretilen makaleler (f=3) ve doktora tezinden üretilen makalelerdir (f=2).

2. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların yöntembilimsel özellikleri

Bu bölümde özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların yöntem/desen/model, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri çözümleme tekniklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

2.1. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların yöntem/desen/modellerine ilişkin bulgular

Tablo 3. Araştırmaların yöntem ve desenlerine göre dağılımı

Yöntem	Desen	Makaleler		Yüksek Lisans Tezleri		Doktora Tezleri		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	
NİCEL	Deneysel	Yarı	-	-	-	-	2	12,50	16	26,22
		Gerçek	4	25	3	18,75	4	25		
		Zayıf	1	6,25	-	-	-	-		
	Tek denekli	-	-	2	12,50	-	-	13	21,32	
	Deneysel olmayan	Tarama	5	38,46	6	46,15	-			-
		Betimsel	1	7,69	-	-	-			-
Karşılaştırma		1	7,69	-	-	-	-			
NİTEL	Durum çalışması	6	25	3	12	2	8	24	39,34	
	Eylem araştırması	1	4	1	4	3	12			
	Olgu Bilim	1	4	-	-	-	-			
	Doküman incelemesi	2	8	1	4	-	-			
	Sanat temelli araştırma	1	4	-	-	-	-			
	Belirtilmemiş	2	8	1	4	-	-			
KARMA	İç içe karma	-	-	1	14,28	1	14,28	8	13,12	
	Açıklayıcı karma	2	28,57	-	-	-	-			
	Yakınsayan paralel karma	-	-	-	-	1	14,28			
	Müdahale deseni	1	14,28	-	-	-	-			
	Belirtilmemiş	1	14,28	1	14,28	-	-			
Toplam							61	100		

Tablo 3 incelendiğinde araştırmalarda toplamda en çok deneysel desen (f=17) kullanıldığı görülmektedir. Deneysel desen araştırmalarının türleri gerçek, yarı, zayıf, tek gruplu olarak belirtilmiştir. En çok kullanılan desenlerden ikincisi (f=13) durum çalışmasıdır. Durum çalışmasının en çok kullanıldığı (f=8) araştırma türü makaledir. Toplam 16 farklı yöntem/desen/modelin kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmaların bazılarında sadece yöntem belirtilmiş (f=3) ancak yöntemin deseni verilmemiştir. Araştırmanın birinde de nitel araştırmanın görsel sanat desenlerinden yerel sanat deseni tercih edildiği belirtilmiştir. İncelenen araştırmaların ikisinde desene ilişkin bir bilgi belirtilmemiştir. Toplamda 61 araştırma incelemeye dâhil edilmiş olmasına rağmen toplamda 65 yöntem/desen/model belirlenmiş olması birden fazla desenin birlikte kullanıldığının göstergesidir.

2.2. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların katılımcı/çalışma gruplarına ve inceleme nesnesine ilişkin bulgular

Tablo 4. Araştırmaların katılımcı/çalışma grupları, inceleme nesnelere

Çalışma Grubu/Örneklem/İnceleme nesnelere	Makaleler		Y. Tezleri		Lisans Doktora Tezleri		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	
BİLSEM öğrencileri	İlkokul öğrencileri	8	21,6	6	30	4	26,66	18	25
	Ortaokul öğrencileri	11	29,7	6	30	4	26,66	21	29,16
	BİLSEM genel zihinsel yetenek öğrencileri	2	5,4	-	-	-	-	2	2,78
	BİLSEM BYF dönemi öğrencileri	1	2,7	-	-	-	-	1	1,39
	BİLSEM ÖYG dönemi öğrencileri	1	2,7	-	-	-	-	1	1,39
	BİLSEM resim bölümü öğrencileri	1	2,7	-	-	-	-	1	1,39
	BİLSEM müzik bölümü öğrencileri	1	2,7	-	-	-	-	1	1,39
Örgün eğitim kurumlarındaki özel yetenekli öğrenciler	Devlet/özel okullardaki özel yetenekli ilkökul öğrencileri	4	10,8	2	10	1	6,67	7	9,72
Karma çalışma grubu(Olağan gelişim gösteren/özel yetenekli öğrenciler)	İlkokul öğrencileri	1	2,7	1	5	1	6,67	3	4,17
	Ortaokul öğrencileri	1	2,7	4	20	3	20	8	11,11
Öğretmenler	Türkçe Öğretmenleri	2	5,4	1	5	1	6,67	4	5,55
	TDE Öğretmenleri	1	2,7	-	-	-	-	1	1,39

Programlar	Özel yetenekliler eğitim programları/yönergeleri/etkinlik kitapları	3	8,11	-	-	-	-	3	4,17
Veliler	Özel yetenekli bireylerin velileri	-	-	-	-	1	6,67	1	1,39
Toplam		37	100	20	100	15	100	72	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaların katılımcı/çalışma gruplarının en çok BİLSEM ortaokul öğrencilerinden (f=21) daha sonra da BİLSEM ilkokul öğrencilerinden (f=18) oluştuğu görülmektedir. Bunu daha sonra olağan gelişim gösteren ve özel yetenekli ortaokul (f=8) ve ilkokul (f=3) öğrencilerinin karşılaştırıldığı araştırmalar takip etmektedir. Araştırmaların bir kısmının üstün zekâ tanısı almış özel okullar ve devlet okullarına devam eden (f=7) katılımcılarla da gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrenciler dışında araştırmaların Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri (f=5) ve özel yetenekli öğrencilerin velileriyle (f=1) gerçekleştirilen çalışmalar da mevcuttur. Bunların dışında inceleme nesnesi olarak özel yeteneklilerin eğitimi programları/yönergeleri/etkinlik kitaplarının (f=3) incelendiği araştırmalara da rastlanmaktadır.

2.3. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların veri toplama araçlarına ilişkin bulgular

Tablo 5. Araştırmaların veri toplama araçları

Veri Toplama Araçları/Yöntemleri	Makaleler		Y. Lisans Tezleri		Doktora Tezleri		Toplam	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Ölçek/puanlama anahtarı	15	28,31	12	26,09	9	19,15	36	24,66
Form/Çizelge/Envanter	13	24,52	9	19,56	6	12,77	28	19,18
Araştırmacı/Öğretmen/Öğrenci/Yansıtıcı Günlük	2	3,77	2	4,35	11	23,41	15	10,28
Başarı/Zekâ Testi	2	3,77	6	13,05	5	10,65	13	8,91
Görüşme	4	7,55	2	4,35	6	12,77	12	8,22
Doküman	5	9,44	2	4,35	2	4,26	9	6,17
Öğrenci metinleri/defterleri	2	3,77	6	13,05	1	2,12	9	6,17
Gözlem	2	3,77	2	4,35	3	6,39	7	4,79
Anket	3	5,67	1	2,17	1	2,12	5	3,43
Etkinlik/Çalışma Kâğıdı	2	3,77	1	2,17	1	2,12	4	2,73
Ses/Video Kayıtları	2	3,77	1	2,17	-	-	3	2,06
Okuma Metinleri	-	-	1	2,17	1	2,12	2	1,36

Kontrol Listeleri	-	-	-	-	1	2,12	1	0,68
TS Corpus Metin İşlemcisi	-	-	1	2,17	-	-	1	0,68
Belirtilmemiş	1	1,89	-	-	-	-	1	0,68
Toplam	53	100	46	100	47	100	146	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda veri toplama aracı olarak en çok ölçek/puanlama anahtarlarının (f=36) kullanıldığı belirlenmiştir. İkinci sırada en çok tercih edilen araç ise form/çizelge/envanterlerdir (f=28). Bunları sırayla araştırmacı/öğretmen/öğrenci/yansıtıcı günlükleri (f=15), başarı/zekâ testleri (f=13), görüşmeler (f=12) ve dokümanlar (f=9) izlemektedir. Araştırmaya dâhil edilen çalışma toplam sayısı 61'dir ancak tablo 5'e göre toplamda 146 veri toplama aracı belirlendiği görülmektedir. Bunun sebebi araştırmalarda birden fazla veri toplama aracının kullanılmasındır. Toplam veri toplama aracı çeşitliliği de 14'tür. Ayrıca iki araştırmada da veri toplama aracının belirtilmediği dikkat çekmektedir.

2.4. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların veri çözümleme tekniklerine ilişkin bulgular

Tablo 6. Araştırmaların veri çözümleme teknikleri

Veri Analiz Yöntemleri	Makaleler		Y. Lisans Tezleri		Doktora Tezleri		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İçerik Analizi	10	21,73	5	13,51	6	24	21	19,44
Mann-Whitney U	7	15,21	7	18,91	5	20	19	17,59
Betimsel Analiz	10	21,73	3	8,11	3	12	16	14,81
Bağımsız Örneklem t-Testi	3	6,52	5	13,51	3	12	11	10,18
Wilcoxon İşaretli Sıralar	3	6,52	3	8,11	4	16	10	9,25
Doküman Analizi	4	8,69	2	5,41	1	4	7	6,48
Kruskal Wallis	2	4,35	3	8,11	1	4	6	5,55
Anova	1	2,18	3	8,11	2	8	6	5,55
Pearson Momentler Çarpımı	2	4,35	1	2,7	-	-	3	2,78
Spearman Korelasyon Katsayısı	-	-	2	5,41	-	-	2	1,86
Değerlendirme Ölçeği	-	-	2	5,41	-	-	2	1,86
Belirtilmemiş	2	4,35	-	-	-	-	2	1,86
Çıkarımsal Analiz	1	2,18	-	-	-	-	1	0,93
Deyim Algılama Çetelesi	1	2,18	-	-	-	-	1	0,93

Kelime Hazinesi Katsayısı	-	-	1	2,7	-	-	1	0,93
Toplam	46	100	37	100	25	100	108	100

Tablo 6'ya göre araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda en çok kullanılan veri analizi tekniği içerik analizidir (f=21), bunu Mann-Whitney U testi (f=19) ve ortalama, yüzde, standart sapmanın hesaplandığı betimsel analiz tekniği (f=16) izlemektedir. Bunların dışında sırasıyla yaygın olarak bağımsız örneklem t-testi (f=11), Wilcoxon işaretli sıralar testi (f=10), doküman analizi (f=7), Kruskal Wallis (f=6), Anova (f=6) gibi veri analiz tekniklerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Toplam 15 veri toplama tekniği çeşitliliğinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 2 çalışmada ise veri çözümleme tekniği kullanılmadığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaların belirttiği şekliyle birer araştırmada Nvivo 11 yazılımı, çıkarımsal analiz tekniği, deyim algılama çetelesi ve kelime hazinesi katsayısı teknikleri kullanılmıştır.

3. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların dil becerilerine göre dağılımına ilişkin bulgular

Tablo 7. Araştırmaların dil becerilerine göre dağılımı

Öğrenme Alanları	Makaleler		Y. Lisans Tezleri		Doktora Tezleri		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Dinleme	-	-	-	-	-	-	-	-
Konuşma	-	-	-	-	-	-	-	-
Okuma	6	35,29	6	37,5	2	16,67	14	31,11
Yazma	10	58,82	8	50	6	50	24	53,33
Karma beceri alanları	1	5,89	2	12,5	4	33,33	7	15,56
Toplam	17	100	16	100	12	100	45	100

Tablo 7 incelendiğinde Türkçe eğitiminde dil becerilerine yönelik en çok çalışmanın yazma (f=24) alanında yapıldığı görülmektedir. Beceri alanı olarak ikinci sırada okuma (f=14) varken birden fazla beceri yani karma beceri alanları ile ilişkili olan çalışmalar (f=7) da mevcuttur. Tabloya göre dinleme ve konuşma alanında herhangi bir çalışma olmadığı görülmektedir. Tablonun dışında herhangi bir alanla ilgili olmayan (f=16) çalışmalar da belirlenmiştir.

4. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların konu ve amaçlarına ilişkin bulgular

Tablo 8. Araştırmaların konu ve amaçları

Amaç	Konu	f	%	Toplam f	Toplam %
Etki belirlemek	Program/etkinlik/uygulama etkisi	21	77,77	27	44,26
	Öğretim teknikleri/stratejileri (kavram haritaları/kelime ağı/zihin haritası/bibliyoterapi)	6	22,23		
Durum belirlemek	Okuma ilgi/alışkanlık/tutum/motivasyon/ strateji belirleme	6	37,5	16	26,23
	Türkçe dersine yönelik tutum/algı belirleme	3	18,75		
	Yazmaya yönelik ilgi/alışkanlık/tutum/strateji belirleme	3	18,75		
	Okuma-yazma hatalarını belirleme	2	12,5		
	Öğretmenlerin materyal seçimleri	1	6,25		
	Deyim algısı	1	6,25		
	Karşılaştırmak	Özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin okuma tutum/algılarını belirleme	3		
Özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini belirleme		3	30		
Özel yetenekliler için tasarlanan yazma çalışmalarının Maker modeli ile karşılaştırılması		1	10		
Özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini belirleme		1	10		
Özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin deyim/atasözü algılarını belirleme		1	10		
Özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerde P4C eğitiminin dil becerilerindeki etkisini belirleme		1	10		
Değerlendirmek	BİLSEM program/etkinlik kitaplarının değerlendirilmesi	3	50	6	9,84
	Öğrenci metinlerinin değerlendirilmesi	1	16,7		
	Eğitsel oyunların rolü	1	16,7		
	Öğretmenlerin BEP hakkında görüşleri	1	16,7		
İlişki belirleme	Okuma tutumu ve eleştirel okuma ilişkisi	1	50	2	3,28
	Okuma tutum ve yazma eğilimi ilişkisi	1	50		

Toplam	61	61	100
---------------	-----------	-----------	------------

Tablo 8'e göre araştırmaya dâhil edilen çalışmaların önemli bir kısmı (f=27) etki belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Etki belirlemeyi amaçlayan çalışmaların büyük bir bölümü (f=21) program/etkinlik/uygulamaların etkisini belirlemeye yöneliktir. Diğer etki belirleme amaçlı çalışmalar (f=6) öğretim teknikleri/stratejiler (kavram haritaları/kelime ağı/zihin haritası/bibliyoterapi) ile ilgilidir. Durum tespitine yönelik çalışmalar (f=16) en fazla okuma ilgi/alışkanlık/tutum/motivasyon/strateji belirlemeye (f=6) yöneliktir. Durum belirlemeye yönelik diğer çalışmalar yazmaya yönelik ilgi/alışkanlık/tutum/strateji belirleme (f=3), okuma-yazma hatalarını belirleme (f=2), öğretmenlerin materyal seçimleri (f=1) ve öğrencilerin deyim algılarını (f=1) belirlemeye yöneliktir.

Araştırmaların bir kısmı karşılaştırma (f=10) yaparken bunların çoğu özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin karşılaştırılmasını (f=9) konu edinmiştir. Değerlendirme yapmayı (f=6) amaçlayan araştırmaların çoğu BİLSEM program/etkinlik kitaplarının değerlendirilmesini (f=3) konu edinirken, öğrenci metinlerini değerlendiren (f=1), eğitsel oyunların rolünü değerlendiren (f=1), öğretmenlerin BEP hakkında görüşlerini değerlendiren (f=1) çalışmalar da mevcuttur. Az da olsa ilişki belirlemeye yönelik (f=2) çalışmaların olduğu da görülmektedir.

5. Özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların ulaştıkları sonuçlara ilişkin bulgular

Tablo 9. Araştırmaların sonuçlara göre dağılımı

Tema	Kod	f	%
	Özel yetenekli öğrencilerin yazma becerisine yönelik bireysel yeteneklerine uygun yöntem/teknik/model kullanıldığında öğrencilerde yazma becerileri geliştirilebilmektedir.	12	19,67
	Özel yeteneklilerin e-öykü/dijital öyküleme tekniği konusundaki görüşleri olumludur.	3	4,93
	Özel yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilere göre hikâye birimlerini oluşturma düzeyinde anlamlı farklılık vardır.	2	3,27
Yazma tutumu/kaygısı	Özel yetenekli erkek öğrencilerin yaratıcı yazma düzeyleri, kız öğrencilere göre daha yüksektir.	1	1,64
	Özel yetenekli öğrencilerin üstbilişsel yazma stratejisi farkındalıkları, normal gelişim gösterenlerden anlamlı farklılık göstermektedir.	1	1,64
	Scratch programı özel yetenekli öğrencilerin yazma eğilimlerinde, kaygılarında ve tutumlarında farklılık yaratmamıştır.	1	1,64
	Özel yetenekli öğrenciler metinlerinde (deus ex machina) kurgu hatası yapmıştır.	1	1,64
	Maker Modelinin yazma becerileri açısından uygulanması uygundur.	1	1,64

	Özel yetenekli öğrencilerin yazma kaygısı; cinsiyet, sınıf düzeyi, Türkçe dersini sevmeye, okul öncesi eğitim alıp almama, günlük tutup tutmama, Türkçe ders notu, kitap okuma, kendilerine verilen yazma süresini yeterli bulup bulmama, konu seçiminde serbestlik verilip verilmeme değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken; gittikleri BİLSEM, anne-baba öğrenim durumu, aylık gelir, evinde internet bağlantısı olup olmama değişkenlerine göre farklılık görülmemiştir.	1	1,64
	Özel yeteneklilerin en çok tercih ettiği kitap konuları; bilim kurgu, mitler ve efsane, gizem, gerilimdir.	4	6,55
	Özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerine uygun okuma yöntem/teknik/modeli kullanıldığında öğrencilerde okuma becerileri/tutumları olumlu yönde değişmektedir.	4	6,55
	Özel yetenekli öğrenciler olağan gelişim gösteren öğrencilere göre daha yüksek okuduğunu anlama becerisine/motivasyonuna sahiptir.	3	4,93
	Özel yetenekli öğrencilerin “ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme” aşamasından “bağımsız okuma ve yazma” aşamasına geçtikten sonra okuma ve yazma hataları yaptığı görülmüştür.	2	3,27
Okuma becerisi/ alışkanlığı/ilgisi/ tutumu	Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlıklarına yönelik tutumları ile yazma eğilimleri yüksek düzeydedir; aralarında anlamlı, pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır.	1	1,64
	Özel yeteneklilerden oluşan çalışma grubunun okuma sürecinde 81 adet okuma stratejisi kullandığı belirlenmiştir.	1	1,64
	Özel yetenekli öğrencilerin fonolojik farkındalık düzeyleri, normal zekâ düzeyindeki öğrencilerin fonolojik farkındalık düzeylerinden yüksektir.	1	1,64
	Zayıf okuyucu, iyi okuyucu ve özel yetenekli okuyucuların strateji kullanma tercihleri ve nedenleri bireysel farklılıklarıyla örtüşmektedir.	1	1,64
	P4C temelli soru sorma öğretimi özel yetenekli ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin okuduğunu ve dinlediğini anlama becerilerini geliştirmiştir.	1	1,64
Farklaştırılmış program uygulama etkisi	Koşut Eğitim Programı, eleştirel düşünme becerisi ve yaratıcılık gelişimini olumlu etkilemiştir.	4	6,55
	Farklaştırılmış Türkçe öğretim uygulamaları, Türkçe dersi başarısını anlamlı düzeyde etkilemiştir.	2	3,27
BİLSEM Programı değerlendirilmesi	BİLSEM’lerde uygulanması gereken bireyselleştirilmiş öğretim okul şartlarına/öğretmene göre değişkenlik göstermektedir.	2	3,27
	BİLSEM Türkçe Öğretim Programı kazanımlarının çoğunluğu Türkçe Eğitiminde Öğrenci Yeterlilikleri Çerçevesi’yle uygundur.	1	1,64
	BİLSEM Türkçe Dersi Öğretim Programı, Bloom taksonomisine göre incelendiğinde alt düzey bilişsel alan basamakları, üst düzey bilişsel basamaklara göre yüksektir.	1	1,64
	Özel yetenekli öğrencilere göre BİLSEM Türkçe etkinlikleri farklı, yaratıcı ve eğlencelidir.	1	1,64

	Türkçe derslerinde yapılan çalışmalar çocukların sosyal becerilerine katkı sağlar.	1	1,64
	Özel yetenekli çocuklar, Türk dili kullanımında sosyal medya ve akran etkisinde kalmakta, popüler kültür dayatmalarından etkilenmektedir.	1	1,64
Türk diline ve Türkçe dersine yönelik tutum/algı	Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumları olumludur; kız öğrencilerin tutumları erkek öğrencilere göre yüksektir.	1	1,64
	Masallarda drama yönteminin kullanılması Türkçe dersini olumlu yönde etkilemiştir.	1	1,64
	Üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin ürettikleri metaforlar normal öğrencilerin ürettikleri metaforlara göre daha olumsuzdur.	1	1,64
Öğretmen görüşleri/yeterlilikleri	Türkçe öğretmenleri hem eğitsel dijital oyunları kullanmada hem de oluşturmada yeterli donanıma sahiptir.	1	1,64
	Öğretmenler BİLSEM’de materyal kullanımının verimli olduğunu fakat kaynağın yetersiz olduğunu belirtir.	1	1,64
Deyim algısı	Öğrenciler deyimlerin mecaz anlamını bilmesine rağmen deyimleri eğlenceli buldukları için gerçek anlamıyla resmetmişlerdir.	1	1,64
	Özel yetenekli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrencilere göre deyim/atasözlerini daha çok mecaz anlamıyla algılar.	1	1,64
Toplam		61	100%

Tablo 9’da araştırmaların sonuçlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Buna göre araştırma sonuçları yedi farklı temada gruplanmıştır. Öncelikle araştırma sonuçları en fazla yazma becerisi/tutumu/kaygısı (f=23) ve okuma alışkanlığı/ilgisi/becerisi/tutumu (f=18) temaları altında toplanmıştır. Bu frekansları farklılaştırılmış program uygulama etkisi (f=6), BİLSEM program değerlendirmesi (f=5), Türk diline ve Türkçe dersine yönelik tutum/algı (f=5), deyim algısı (f=2) ve öğretmen görüşleri/yeterlilikleri (f=2) izlemektedir. Yazma becerisi/tutumu/kaygısı teması özel yetenekli öğrencilerin yazma becerisine yönelik bireysel yeteneklerine uygun yöntem/teknik/model kullanıldığında öğrencilerde yazma becerilerinin geliştirildiğini (f=12) ortaya koymaktadır. Okuma becerisi/alışkanlığı/ilgisi/tutumu temasında özel yetenekli öğrencilerin en çok bilim kurgu, mitler, efsane, gizem, gerilim konusunda kitapları tercih ettiği (f=4) sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerine uygun okuma yöntem/teknik/modeli kullanıldığında öğrencilerde okuma becerileri/tutumlarının olumlu yönde değiştiği (f=4) ve özel yetenekli öğrencilerin olağan gelişim gösteren öğrencilere göre daha yüksek okuduğunu anlama becerisine/motivasyonuna sahip olduğu (f=3) sonuçlarını ortaya koymaktadır. Farklılaştırılmış program uygulama etkisi temasında, uygulanan programların (f=6) olumlu etkilerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmaların sonuçlarının dağılımından elde edilen temalardan bir tanesi de BİLSEM program değerlendirmesi ile ilgilidir. Özel yeteneklilere yönelik eğitim veren tek resmî kurumun BİLSEM’ler olması program değerlendirilmesi temasında da bu kuruma ilişkin sonuçları ön plana çıkarmaktadır. Bu temada öne çıkan sonuç BİLSEM’lerde uygulanması gereken bireyselleştirilmiş öğretimin okul şartlarına/öğretmene göre değişkenlik gösterdiği (f=2) yönündedir. Türk diline ve Türkçe dersine yönelik tutum/algı temasında özel yetenekli öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının olumlu

olduğu (f=1) ancak dil kullanımında popüler kültür dayatmalarından da etkilendiği (f=1) sonuçlarını ortaya koymaktadır. Öğretmen görüşleri/yeterlilikleri ve deyim teması altında sınıflandırılan son iki kategorininse diğer araştırma sonuçlarına göre nicelik olarak ikişer kodla sınırlı kaldığı görülmektedir.

6. Özel yetenekli öğrencilere Türkçe eğitimi konulu çalışmaların önerilerine ilişkin bulgular

6. 1. Araştırmacılara yönelik önerilere ilişkin bulgular

Tablo 10. Araştırmalarda araştırmacılara yönelik öneriler

Kategori	Kod	f	%
Araştırmacı	Farklı yaş grupları/sınıf düzeyleri/beceri/değişkenlerle araştırmalar yapılması	29	21,01
	Araştırmanın sadece özel yeteneklilere değil normal zekâ düzeyine de uygulanması	18	13,04
	Özel yeteneklilerin bireysel farklılıklarına uygun strateji/yöntem/teknikler kullanılarak dil becerilerinin geliştirileceği çalışmalar yapılması	17	12,31
	Farklı branşlarla disiplinlerarası çalışmalar gerçekleştirilmesi	15	10,86
	Daha fazla çalışma ile yürütülmesi	12	8,69
	Deneysel desende çalışmaların artırılması	11	7,97
	Daha kalabalık çalışma grubuyla araştırılması	10	7,25
	Araştırmaların görüşler alınarak derinleştirilmesi	5	3,62
	Farklı metin türleriyle araştırmalar yapılması	5	3,62
	Araştırmaların daha uzun sürede gerçekleştirilmesi	4	2,90
	Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe/edebiyat öğretmenlerinin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi	2	1,45
	Üstbilişsel beceri kullanımına yönelik ölçekler geliştirilmesi	2	1,45
	Özel yetenekli öğrencilerin metinlerinde söz varlığı konulu araştırmalar yapılması	2	1,45
	Özel yetenekli ortaokul öğrencilerine yönelik “Okuma İlgisi Ölçeği” geliştirilmesi	1	0,73
	Destek eğitim odalarında verilen Türkçe derslerinin etkililiğinin sınılanması	1	0,73
	Okuduğunu anlama ve yazma çalışmalarının birlikte yürütüldüğü araştırmalar yapılması	1	0,73
Özel yetenekli öğrencilerin okuma ve yazmada hangi metin türlerini daha çok tercih ettiklerinin belirlenmesi	1	0,73	

Özel yetenekli öğrencilerin anne-babalarının ve öğretmenlerinin yazma eğilimleri ile okuma tutumlarını belirlemeye yönelik çalışmalar	1	0,73
Öğrencilerin deyim ve atasözlerini nasıl algıladıklarının incelenmesi	1	0,73
Toplam	138	100

Tablo 10'da araştırmaya dâhil edilen çalışmaların araştırmacılara yönelik önerilerinin frekans ve yüzdeleri gösterilmiştir. Araştırmacılara yönelik öneriler 19 kodda sınıflandırılmıştır. Öncelikle çalışmalarda araştırmacılara farklı yaş grupları/sınıf düzeyleri/beceri/değişkenlerle araştırmalar yapılması (f=29), araştırmaların sadece özel yetenekli öğrencilere değil olağan gelişim gösteren öğrencilere de uygulanarak karşılaştırma yapılması (f=18), özel yeteneklilerin bireysel farklılıklarına uygun strateji/yöntem/teknikler kullanılarak dil becerilerinin geliştirileceği çalışmalar yapılması (f=17), farklı branşlarla disiplinlerarası çalışmalar gerçekleştirilmesi (f=15) önerilmektedir.

6. 2. MEB'e yönelik önerilere ilişkin bulgular

Tablo 11. Araştırmalarda MEB'e yönelik öneriler

Kategori	Kod	f	%
	Araştırma konusuna yönelik öğretmenlere/öğretmen adaylarına eğitim verilmesi	23	29,48
	Geliştirilecek programlarda üst düzey dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilişsel basamakların öne çıkması	13	16,66
	Üstbilişsel programlar tasarlanması ve bu programları uygulama yetkinliğine sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi	12	15,38
	Eğitim materyalleri sağlanması	7	8,98
	BİLSEM'ler kapsamında yapılan akademik araştırmaların paylaşılabacağı arşiv oluşturulması	3	3,85
MEB	BİLSEM Türkçe Dersi Çerçeve Programı'nın hazırlanmasında öğretmen, akademisyen, öğrenci ve veli iş birliği sağlanması	3	3,85
	Değerlendirme formları (rubrikler, portfolyolar, açık uçlu sorular) hazırlanması, ölçme kriterlerinin belirlenmesi	2	2,57
	BİLSEM Türkçe Dersi Öğretim Programının yeniden gözden geçirilmesi	2	2,57
	Özel yetenekli çocuklar için 100 temel eser listesi hazırlanması	2	2,57
	Türkçe dersi ile ilgili ihtiyaç analizi çalışmaları yapılması	2	2,57
	Bilim ve Sanat Merkezinde BEP uygulanmasının kolaylaştırılması sağlanmalı	1	1,28
	Özel yetenekli bireylere özel ilk okuma ve yazma programı geliştirilmesi	1	1,28

Eleştirel düşünme becerileriyle nasıl etkinlikler yapılabileceği ile ilgili öğretmenler için el kitapları basılması	1	1,28
Ders kitaplarında çocukların gelişim düzeylerine uygun deyim ve atasözü listelerinin olması	1	1,28
BİLSEM'lere ek olarak kurumlar açılması	1	1,28
Bibliyoterapi için kitap öneri listesi hazırlanması	1	1,28
BİLSEM'lerde dijital öyküleme dersleri konulması	1	1,28
Özel yetenekli öğrencilerin aileleri için eğitimlerin verilmesi	1	1,28
Sosyal etkinlik alanı olan Z-Kütüphanelerin artırılması	1	1,28
Toplam	78	100

Tablo 11'de araştırmaya dâhil edilen çalışmaların MEB'e yönelik önerilerinin frekans ve yüzdeleri gösterilmiştir. MEB'e yönelik öneriler 19 kodda sınıflandırılmıştır. Öncelikle çalışmalarda MEB'e, araştırma konularına yönelik öğretmenlere/öğretmen adaylarına eğitim verilmesi (f=23), geliştirilecek programlarda üst düzey dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilişsel basamakların öne çıkması (f=13), üstbilişsel programlar tasarlanması ve bu programları uygulama yetkinliğine sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi (f=12), eğitim materyallerinin sağlanması (f=7) önerilmektedir.

6. 3. Öğretmenlere yönelik önerilere ilişkin bulgular

Tablo 12. Araştırmalarda öğretmenlere yönelik öneriler

Kategori	Kod	f	%
Öğretmen	Türkçe dersi için zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış eğitim ortamlarının hazırlanması	11	13,25
	Öğrencilerin ürünlerinin farklı platformlarda (sosyal medya, web siteleri, kurumlarda vd.) basılı ya da dijital yaygınlaştırılmasının sağlanması	10	12,04
	Yazma etkinliklerine daha fazla yer verilmesi	8	9,63
	Özel yetenekli öğrencilerin yazma çalışmalarında konu ve tür seçiminde doğru yönlendirilmesi	7	8,43
	Okuma ilgilerini/motivasyonlarını artıracak etkinlikler planlanması	6	7,22
	İş birlikli uygulamalar/etkinlikler yürütülmesi	5	6,03
	Yazma becerilerine yönelik geribildirim verilmesi	5	6,03
	Özel yetenekli öğrencilerin okumak istedikleri kitapları kendilerinin seçmesi	5	6,03
	Özel yetenekli öğrenciler için eleştirel okuma/düşünme eğitimi verilmesi	4	4,81

Farklı ve etkili tekniklerle yazma becerisinin geliştirilmesi	4	4,81
Okur-yazar buluşmalarının düzenlenmesi	3	3,62
Yazılı anlatım çalışmalarında hazırlık çalışmalarına ve taslak oluşturmaya önem verilmesi	3	3,62
Özel yetenekli öğrencilerin kendilerini ifade etme ve araştırma yapma konularında çalışmaya teşvik edilmesi	2	2,41
Öğrencilerin birbirlerinin metinlerini değerlendirmelerine fırsat tanınması	2	2,41
Metinlerarası anlayışla okuma/yazma etkinlikleri planlanması	2	2,41
Farklı metin türleri ile yazma çalışmaları yapılması	2	2,41
BİLSEM'deki derslerde kitap tanıtları yapılmalı, bazı derslerde bu kitaplardan okuma çalışması yapılmalı	1	1,21
Özel yetenekli çocuklara öncelikle gerçek anlamlı deyimlerin daha sonra mecaz anlamlı deyimlerin öğretimini yapılması	1	1,21
Öğrencilerin metin birimleri arasındaki ilişkileri kurabilmeleri için paragraf bilgisinin kazandırılması	1	1,21
Okuma grupları ile yaratıcı okuma-yazma etkinlikleri planlanması	1	1,21
Toplam	83	100

Tablo 12'de araştırmaya dâhil edilen çalışmaların öğretmenlere yönelik önerilerinin frekans ve yüzdeleri gösterilmiştir. Öğretmenlere yönelik öneriler 20 koddan sınıflandırılmıştır. Öncelikle çalışmalarda öğretmenlere, Türkçe dersi için zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış eğitim ortamlarının hazırlanması (f=11), öğrenci ürünlerinin farklı platformlarda (sosyal medya, web siteleri, kurumlarda vd.) basılı ya da dijital yaygınlaştırılmasının sağlanması (f=10), yazma etkinliklerine daha fazla yer verilmesi (f=8), özel yetenekli öğrencilerin yazma çalışmalarında konu ve tür seçiminde doğru yönlendirilmesi (f=7), okuma ilgilerini/motivasyonlarını artıracak etkinlikler planlanması (f=6) önerilmektedir.

6. 4. Ailelere ve yayıncılara yönelik önerilere ilişkin bulgular

Tablo 13. Araştırmalarda ailelere ve yayıncılara yönelik öneriler

Kategori	Kod	f	%
Ailelere	Okuma alışkanlığı kazandırmada ailelerin bilinçli olması	3	33,33
	Anne babaların çocuklarını günlük yazma, özet çıkarma konusunda okul dışında da teşvik etmesi	3	33,33
	Üstbilişsel dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerin de sorumluluk alması	2	22,22
	Doğru materyal seçimi konusunda hassas olunması	1	11,12

	Özel yetenekli öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları macera, bilim kurgu, mizah/komedi, bilim/icat ve kahramanlık / tarih konulu kitapların basımına önem verilmesi	1	25
Yayıncı	Deyimler kitapları gerçek anlamlı, hem mecaz hem gerçek anlamlı ve mecaz anlamlı şeklinde sınıflandırılmalı	1	25
	Ders kitaplarındaki etkinlikler öğrencilerin kurgulama becerilerini geliştirmeli, yazmaya ilgi/isteklerini artırmalı	1	25
	Bibliyoterapi ile ilgili yabancı yayın çevirisi yapılması	1	25
Toplam	Ailelere	9	100
	Yayıncılara	4	100

Tablo 13'te araştırmaya dâhil edilen çalışmaların özel yetenekli bireylerin ailelerine yönelik ve yayıncılara yönelik önerilerinin frekans ve yüzdeleri gösterilmiştir. Ailelere yönelik öneriler 4 kodda, yayıncılara yönelik öneriler de yine 4 kodda sınıflandırılmıştır. Öncelikle çalışmalarda ailelere yönelik okuma alışkanlığı kazandırmada bilinçli olmaları (f=3), çocuklarını günlük yazma, özet çıkarma konusunda okul dışında da teşvik etmeleri (f=3) önerilmektedir. Yayıncılara yönelik özel yetenekli öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları türlerde kitapların basımına önem verilmesi (f=1), deyimler kitaplarının gerçek anlamlı, hem mecaz hem gerçek anlamlı ve mecaz anlamlı şeklinde sınıflandırılması (f=1), ders kitaplarındaki etkinliklerin öğrencilerin kurgulama becerilerini geliştirmesi, yazmaya ilgi/isteklerini artırması (f=1), bibliyoterapi ile ilgili yabancı yayın çevirisi yapılması (f=1) önerilmektedir. 1 araştırmada da hiçbir öneride bulunulmaması dikkat çekmektedir.

Sonuç ve öneriler

Özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili makale ve tezlerin betimsel olarak analizini yapmayı ve bütüncül bir şekilde ulaşılan sonuçları ve önerileri inceleyerek genel durumu ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada sonuçlar aşağıdaki başlıklarla verilmiş ve öneriler sunulmuştur:

1.Araştırmaların genel özellikleri

Araştırmaların genel özellikleri; özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi konulu çalışmaların yayınlanma yılı, yayınlanma türü ve üretilme biçimine göre incelenmiştir. Araştırmaların başlangıç tarihi 2008'dir. Ancak 2017 yılına kadar sayıca az olduğu, 2017-2022 yılları arasında artış gösterdiği belirlenmiştir. Araştırmaya dâhil edilen toplam 61 yayının 49'u bu artış gösteren zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. En fazla yayının 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. En çok makale çalışması 2021 yılında, en çok yüksek lisans tezi 2019 yılında yapılmıştır. Doktora düzeyinde en çok çalışmanın gerçekleştirildiği yıl ise 2022'dir. Toplam 61 çalışmanın 5'i tezlerden üretilmiş makedir. Bu durumda toplam araştırma sayısı 56 olarak kabul edilirse 15 yılda makale, yüksek lisans ve doktora tezi sayısının yeterli olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Oğuz (2021), 2017-2020 yılları arasında özel yetenekli öğrencilere ana dili öğretimi konusunda yapılmış çalışmaları incelediği araştırmasında, çalışmalarını nicelik olarak yetersiz bulmaktadır. Bunun nedenini henüz özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinin farklılaştırılması gerektiğinin ülke olarak bilincine varılmadığı olarak ifade eder.

Özel yeteneklilere yönelik Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilmiş makalelerin üretilme biçimi en çok özgün makaleyken, diğer makaleler tezden ve bildiriden üretilmiştir. Yüksek lisans tezinden üretilen makaleler, doktora tezinden üretilen makalelerden bir fazladır.

2. Araştırmaların yöntembilimsel özellikleri

Özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili makale ve tezlerin yöntembilimsel özellikleri; yöntem/desen/model, katılımcı/çalışma grubu, veri toplama ve çözümleme yöntemleri bakımından incelenmiştir. Buna göre araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda en çok deneysel desenin kullanıldığı görülmektedir. Deneysel desen araştırmalarının türleri gerçek, yarı, zayıf, tek gruplu olarak belirtilmiştir. En çok kullanılan ikinci desen durum çalışmasıdır. Toplam 16 farklı yöntem/desen/modelin kullanıldığı belirlenmiştir. Sadece yöntemin belirtildiği ancak desenin ifade edilmediği çalışmalar da mevcuttur. Toplamda 61 araştırma incelemeye dâhil edilmiş olmasına rağmen 65 yöntem/desen/model belirlenmiş olması birden fazla desenin birlikte kullanıldığının göstergesidir.

Araştırmaların katılımcı/çalışma gruplarının en çok BİLSEM ortaokul öğrencilerinden, daha sonra da BİLSEM ilkokul öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Bunda örnekleme kolay ulaşılmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Farklı okullarda dağınık bulunan özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM’lerde bir arada bulunması araştırmanın hem kısa sürede hem de sağlıklı olarak yürütülmesini sağlayabilir. Kardeş, Akman ve Yazıcı (2018) da yapılan araştırmalarda BİLSEM’lerin yoğun olarak kullanıldığını belirlemiştir.

Araştırmaların bir kısmının üstün zekâ tanısı almış özel okullara ve devlet okullarına devam eden katılımcılarla da gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrenciler dışında Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri ve özel yetenekli öğrencilerin velileriyle gerçekleştirilen çalışmalar da mevcuttur. Ancak öğretmen ve velilerle gerçekleştirilen araştırmaların sayısı çok azdır. Öğrencilerin eğitim ihtiyacının belirlenmesinde öğretmenlerin ve velilerin görüşlerinin, tecrübelerinin önemi göz önünde bulundurulduğunda bu sayının ivedilikle artış göstermesi gerektiği düşünülmektedir. Bunların dışında örneklem olarak özel yeteneklilerin eğitimi programları/yönergeleri/etkinlik kitaplarının incelendiği az sayıda araştırmaya da rastlanmaktadır. Özenç ve Özenç’in (2013) Türkiye’de üstün yetenekli öğrenciler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü eğitim tezlerini derlediği çalışmasında da uygulama grubunun öğrencilerde yoğunluk kazandığı görülmüştür. Aynı araştırmacılar uygulama grubuna farklı konulardaki bireylerin de katılarak zenginleştirilmesinin alana önemli katkı sağlayacağını ifade etmektedirler.

Özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili makale ve tezlerde veri toplama aracı olarak en çok ölçek/puanlama anahtarlarının kullanıldığı belirlenmiştir. İkinci sırada en çok tercih edilen araç ise form/ çizelge/ envanterlerdir. Araştırmacı /öğretmen/ öğrenci/ yansıtıcı günlükleri, başarı/zekâ testleri, görüşmeler ve dokümanlar kullanıldığı da tespit edilmiştir. Tanık Önal ve Önal (2020) da özel yeteneklilerle ilgili çalışmalarda en çok kullanılan veri toplama aracının ölçekler olduğunu belirlemiştir. Ayvacı ve Bebek (2019) de araştırma kapsamında ele aldıkları tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımını incelediklerinde ‘ölçek, anket, envanter, test’ gibi nicel veri toplama araçlarının ‘gözlem ve görüşme’ gibi nitel veri toplama araçlarından daha fazla tercih edildiğini ortaya koymuştur.

Araştırmaya dâhil edilen toplam çalışma sayısı 61’dir ancak toplamda 146 veri toplama aracı belirlendiği görülmektedir. Bunun sebebi araştırmalarda birden fazla veri toplama aracının kullanılmasıdır. Toplam

veri toplama aracı çeşitliliği de 14'tür. Ayrıca iki çalışmada da veri toplama aracının belirtilmediği dikkat çekmektedir.

Araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda en çok kullanılan veri analiz tekniği içerik analizidir, bunu Mann-Whitney U testi ve ortalama, yüzde, standart sapmanın hesaplandığı betimsel analiz tekniği izlemektedir. Bunların dışında sırasıyla yaygın olarak bağımsız örneklem t-testi, Wilcoxon işaretli sıralar testi, doküman analizi, Kruskal Wallis, Anova gibi veri analiz tekniklerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Toplam 15 veri toplama tekniği çeşitliliğinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 2 çalışmada da veri çözümleme tekniği kullanılmadığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaların belirttiği şekliyle birer çalışmada Nvivo 11 nitel veri analiz tekniği, çıkarımsal analiz tekniği, deyim algılama çetelesi ve kelime hazinesi katsayısı teknikleri kullanılmıştır. Bolat ve Tekin (2017) de yaptıkları özel yeteneklilerin eğitimine yönelik eğilim çalışmasında, nitel araştırmalarda en çok içerik analizine yer verildiğini, nicel araştırmalardaysa ortalama, yüzde ve standart sapmanın hesaplandığı betimsel analiz tekniğinin kullanıldığını belirlemişlerdir. Bu anlamda iki çalışma arasında sonuçlar örtüşse de Mann-Whitney U testinin az sayıda kullanıldığını bulması bakımından sonuçların farklılık gösterdiği söylenebilir.

3. Araştırmaların dil becerilerine göre dağılımı

Özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili çalışmalarda dil becerilerine yönelik en çok çalışmanın yazma alanında yapıldığı belirlenmiştir. Beceri alanı olarak ikinci sırada okuma varken herhangi bir beceri alanı ile ilişkili olmayan çalışmalar da mevcuttur. Dinleme ve konuşma alanında müstakil olarak herhangi bir çalışma olduğu görülmemekle birlikte iki veya daha fazla alanla ilgili olan çalışmaların biri dinleme-okuma, biri de 4 beceri alanı ile ilişkilidir. İki ve daha fazla alanla ilişkili olan çalışmalar da belirlenmiştir. Oğuz (2021) özel yetenekli öğrencilere ana dili öğretilmesiyle ilgili 2017-2020 yılları arasında yapılmış çalışmaların dil becerilerine göre dağılımında en çok çalışmanın okuma alanında yapıldığını belirlemiştir. İki çalışma arasındaki bu farkın dâhil edilen yıl aralığından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

4. Araştırmaların amaç ve konuları

Özel yeteneklilere yönelik yapılmış Türkçe eğitimiyle ilgili çalışmaların önemli bir kısmı etki belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Etki belirlemeyi amaçlayan çalışmaların büyük bir bölümü program/etkinlik/uygulamaların etkisini belirlemeye yöneliktir. Diğer etki belirleme amaçlı çalışmalar öğretim teknikleri/stratejiler (kavram haritaları/kelime ağı/zihin haritası/bibliyoterapi) ile ilgilidir. Araştırmaların ikinci amacı durum tespit etmeye yöneliktir. Durum tespitine yönelik çalışmaların çoğu okuma ilgi/alışkanlık/tutum/ motivasyon/stratejilerini belirlemeye yöneliktir. Durum belirlemeye yönelik diğer çalışmalar yazmaya yönelik ilgi/alışkanlık/tutum/strateji belirleme, okuma-yazma hatalarını belirleme, öğretmenlerin materyal seçimleri ve öğrencilerin deyim algılarını belirlemeye yöneliktir. Özel yeteneklilere ana dili öğretimi konusunda yapılmış çalışmaların yöntemlerini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır ancak özel yeteneklilerle ilgili yapılan çalışmaları inceleyen Güçin ve Oruç (2015) da araştırmalarında çalışmaların daha çok durum saptamak amacıyla yapıldığını tespit etmiştir.

Araştırmaların bir kısmı karşılaştırma yaparken bunların çoğu özel yetenekliler ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin karşılaştırılmasını konu edinmiştir. Değerlendirme yapmayı amaçlayan araştırmaların çoğu BİLSEM program/etkinlik kitaplarının değerlendirilmesini konu edinirken, öğrenci metinlerini değerlendiren, eğitsel oyunların rolünü değerlendiren, öğretmenlerin BEP hakkındaki

görüşlerini değerlendiren çalışmalar da mevcuttur. Az da olsa ilişki belirlemeye yönelik çalışmaların olduğu da tespit edilmiştir.

5.Araştırmaların sonuçları

Araştırma sonuçları yedi farklı temada gruplanmıştır. Araştırma sonuçlarının en fazla yazma becerisi/tutumu ve okuma becerisi/alışkanlığı/ilgisi/tutumu temaları altında toplandığı tespit edilmiştir. İncelenen araştırmaların dil becerilerine göre dağılımında en fazla çalışmanın yazma ve okuma becerisinde gerçekleştirildiği hesaba katıldığında sonuçların da bu alanda yoğunlaşması beklenen bir sonuçtur. Yazma ve okuma becerilerine yönelik temaları, farklılaştırılmış program uygulama etkisi, BİLSEM program değerlendirmesi, Türk diline ve Türkçe dersine yönelik tutum/alđı, deyim algısı ve öğretmen görüşleri/yeterlilikleri izlemektedir.

Yazma becerisi/tutumu teması, özel yetenekli öğrencilerin yazma becerisine yönelik bireysel yeteneklerine uygun farklı yöntem/teknik/model kullanıldığında yazma becerilerinin geliştirildiğini ortaya koymaktadır. Okuma alışkanlığı/ilgisi/becerisi/tutumu temasında özel yetenekli öğrencilerin en çok bilim kurgu, mitler, efsane, gizem, gerilim konusunda kitapları tercih ettiği belirlenmiştir. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin okuma becerisine yönelik bireysel yeteneklerine uygun yöntem/teknik/model kullanıldığında öğrencilerde okuma becerileri/tutumlarının olumlu yönde değiştiği ve özel yetenekli öğrencilerin olağan gelişim gösteren öğrencilere göre daha yüksek okuduğunu anlama becerisine/motivasyonuna sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Farklılaştırılmış program uygulama etkisi temasında uygulanan programların olumlu etkilerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmaların sonuçlarının dağılımından elde edilen temalardan bir tanesi de BİLSEM program değerlendirmesi ile ilgilidir. Özel yeteneklilere yönelik eğitim veren tek resmî kurumun BİLSEM'ler olması program değerlendirilmesi temasında da bu kuruma ilişkin sonuçları ön plana çıkarmaktadır. Bu temada öne çıkan sonuç BİLSEM'lerde uygulanması gereken bireyselleştirilmış öğretimin okul şartlarına/öğretmene göre değişkenlik gösterdiği yönündedir. Türk diline ve Türkçe dersine yönelik tutum/alđı temasında özel yetenekli öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu ancak dil kullanımında popüler kültür dayatmalarından da etkilendikleri sonuçlarını ortaya koymaktadır.

6.Araştırmaların önerileri

Araştırmacılara ve MEB'e yönelik öneriler 19 tematik koddaki, öğretmenlere yönelik öneriler 20 tematik koddaki sınıflandırılmıştır. Bunların dışında ailelere ve yayıncılara da önerilerde bulunulduğu belirlenmiştir. Öncelikle çalışmalarda araştırmacılara farklı yaş grupları/sınıf düzeyleri/beceri/değişkenlerle araştırmalar yapılması, araştırmaların sadece özel yetenekli öğrencilere değil olağan gelişim gösteren öğrencilere de uygulanarak örneklemeler arasında karşılaştırma yapılması, özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerine uygun strateji/yöntem/teknikler kullanılarak dil becerilerinin geliştirileceği çalışmalar yapılması, farklı branşlarla disiplinlerarası çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilmiştir.

Araştırmalarda MEB'e, araştırma konularına yönelik öğretmenlere/öğretmen adaylarına eğitim verilmesi, geliştirilecek programlarda üst düzey dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilişsel basamakların öne çıkarılması, üstbilişsel programlar tasarlanması ve bu programları uygulama yetkinliğine sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim materyallerinin sağlanması önerilmiştir.

Araştırmalarda öğretmenlere, Türkçe dersi için zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış eğitim ortamlarının hazırlanması, öğrenci ürünlerinin farklı platformlarda (sosyal medya, web siteleri, kurumlarda vd.) basılı ya da dijital yaygınlaştırılmasının sağlanması, yazma etkinliklerine daha fazla yer verilmesi, özel yetenekli öğrencilerin yazma çalışmalarında konu ve tür seçiminde doğru yönlendirilmesi, okuma ilgilerini/motivasyonlarını artıracak etkinlikler planlanması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Ailelere yönelik öneriler 4 kodda, yayıncılara yönelik öneriler de yine 4 kodda sınıflandırılmıştır. Öncelikle çalışmalarda ailelere yönelik olarak okuma alışkanlığı kazandırmada bilinçli olmaları, çocuklarını günlük yazma, özet çıkarma konusunda okul dışında da teşvik etmeleri önerilmektedir. Yayıncılara yönelikse özel yetenekli öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları türlerde kitapların basımına önem verilmesi, deyimler kitaplarının gerçek anlamlı, hem mecaz hem gerçek anlamlı ve mecaz anlamlı şeklinde sınıflandırılması, ders kitaplarındaki etkinliklerin öğrencilerin kurgulama becerilerini geliştirmesi, yazmaya ilgi/isteklerini artırması, bibliyoterapi ile ilgili yabancı yayın çevirisi yapılması önerilmektedir. 1 araştırmada da hiçbir öneride bulunulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, daha fazla deneysel çalışmaya ihtiyaç duyulduğu ancak bu çalışmaların da özellikle dil becerilerini üstbilişsel etkinliklerle geliştirecek biçimde düzenlenmesinin uygun olacağı ifade edilebilir. Ayrıca üzerine hiç çalışma yapılmamış becerilerin olduğu da göz önünde bulundurulursa hem çalışma yapılmayan dinleme ve konuşma becerileriyle ilgili araştırmaların planlanması hem de temel becerilerin tamamının bir bütünlük içinde sentezlenerek kullanıldığı çalışmaların planlanması önerilebilir. İncelenen çalışmalarda belirtilen önerilerden de yola çıkılarak söylenebilir ki özellikle BİLSEM'lerde görev yapan öğretmenlere ve okullarda da Destek Eğitim Odaları'nda özel yeteneklilere ders veren öğretmenlere; üstbilişsel becerilere yönelik etkinlikleri hangi yaş gruplarına, nasıl bir programla uygulayacaklarına yönelik eğitim verilmelidir. Ayrıca öğrencilere uygulanacak bu programlardan sonra öğrenci gelişimlerinin takibi ve program etkilerinin tespiti de son derece önem arz etmektedir.

Kaynakça

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar, ilgili kaynağın başına yıldız (*) imi konarak belirtilmiştir.

*Akça Üşenti, Ü. (2013). Farklılaştırılmış Türkçe öğretim uygulamalarının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerdeki bilişsel beceri ve başarı durumlarına etkisi. *International Journal of Social Science Research*, 2(2), 0-0.

*Akça Üşenti, Ü. (2013). *Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere uygulanan farklılaştırılmış Türkçe öğretim uygulamalarının etkililiğinin sınanması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.

*Akça Üşenti, Ü., ve Davashgil, Z. Ü. T. (2021). Birleştirilmiş program modelinin yazma becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 742-757.

*Akyüz, S. (2022). *Kavram kazanım stratejisinin üstün yetenekli çocuklarda okuduğunu anlamaya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Düzce Üniversitesi.

*Alevli, O. (2019). *Özel yetenekli öğrencilere Bilim ve Sanat Merkezlerinde uygulanan Türkçe eğitimi: Bir durum çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Alevli, O. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde eleştirel okuma becerisi. O. Alevli (Ed.), *Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde özel dil becerilerinin geliştirilmesi* (s. 41-62) içinde. Eğiten Kitap.

*Alkan, A. (2019). Özel yetenekli öğrencilerin e-öykü oluşturma deneyimlerine ait görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(30), 288-300.

Ataman, A. (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

- *Aslan, O., Yılar, R. ve Karaman, H. (2022). Bilim ve sanat merkezlerinde eğitim gören özel yetenekli öğrencilerin okuma motivasyonlarının incelenmesi. *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(1), 434-447.
- *Ataş, M. S. (2021). *Özel yetenekli ve tanılanmamış 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- *Ateş, M. (2017). Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim planı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 211-225.
- Ayvacı, H. Ş. ve Bebek, G. (2019). Türkiye’de üstün zekâlılar ve özel yetenekliler konusunda yürütülmüş tezlerin tematik incelenmesine yönelik bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(45), 267-292.
- *Bağcı Ayrancı, B. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin yazma becerisinin geliştirilmesinde çağrışım tekniğinin kullanımı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Bağcı Ayrancı, B. ve Mete, F. (2017). Bilim ve sanat merkezleri bireyselleştirilmiş eğitim programında Türkçe dersi uygulamalarındaki farklılıklar ve sorunlar. *Turkish Studies International Periodical for the Languages*, 12(18), 69-82.
- *Bi, B. (2020). *Öz düzenleyici strateji gelişimi modelinin özel yetenekli öğrencilerin yazma becerilerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Bolat, Y. ve Tekin, M. (2017). Üstün yeteneklilerin eğitimi araştırmalarında eğilimler: Yöntem bilimsel bir analiz, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 609-629.
- Cao, T. H., Jung, J. Y. & Lee, J. (2017). Assessment in Gifted Education: A Review of the Literature From 2005 to 2016. *Journal of Advanced Academics*, 28(3), 163-203.
- Cutts, N. E. ve Moseley, N. (2004). *Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi* (2. Baskı). (İ. Ersevimi, Çev.). Özgür Yayınları.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çelik, H. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde eleştirel dinleme becerisi. O. Alevli (Ed.), *Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde özel dil becerilerinin geliştirilmesi* (s. 1-19) içinde. Eğiten Kitap.
- Çiğil, M. ve Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD/GUJGEF)*, 38(1), 185-231.
- Davis, G. A. (2014). *Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimi*. (M. Işık Koç, Çev.). Özgür Yayınları.
- Demir, T. T. (2021). Türkçe eğitimi alanında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan doktora tezlerindeki eğilimler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 543-560.
- Demir, T. T. ve Çalışkan, G. (2021). Türkçe eğitimi alanında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan doktora tezlerindeki eğilimler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1412-1429.
- Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- *Ertürk, E. ve Küçüktepe, C. (2019). Üstün zekâlı birinci sınıf öğrencilerinin ilk okuma ve yazma hatalarının incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Armağan Özel Sayısı, 393-411.
- *Erbaşan, Ö. (2022). *Yazma stratejilerinin özel yetenekli öğrencilerin bilgilendirici metin yazma becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Eriş, B. (2013). *Her çocuk üstün yeteneklidir*. Alfa Eğitim.
- *Ertürk, E. (2018). *Üstün zekâlı birinci sınıf öğrencilerinin ilk okuma ve yazma hatalarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.

- *Eryılmaz, R. (2020). Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe dersi öğretim programının yenilenmiş Bloom taksonomisi açısından değerlendirilmesi. *ZfWT*, 12(3), 59-83.
- *Eryılmaz, R. (2021). Bilim sanat merkezleri Türkçe dersi öğretim programının özel yetenekli öğrencilerin Türkçe dersi yetkinliklerine göre incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 34-48.
- Gallagher, J. J. & Moss, J. W. (1963). New concepts of intelligence and their effect on exceptional children. *Exceptional Children*, 30(1), 1-5
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/001440296303000101?journalCode=ecxc>.
- *Gider, B. (2019). *Bireysel ve işbirlikli dijital öyküleme uygulamalarının üstün zekâlı öğrencilerin yazma performansına ve dil gelişimine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırklareli Üniversitesi.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). Educational technology research trends in Turkey: A content analysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 191-196.
- *Gönül, D. (2022). *Özel yetenek tanısı olan ve olmayan ilkököl öğrencilerinin deyim ve atasözü alguları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Güçin, G. ve Oruç, Ş. (2015). Türkiye'de üstün yetenekliler ve üstün zekâlılar alanında yapılmış akademik çalışmaların çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 5 (2), 113-135.
- İnnalı, H. Ö. (2017). Türkiye'de üstün zekâlı ve yetenekli çocukların dil becerilerine yönelik yapılan araştırmaların değerlendirilmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 75-94.
- *İnnalı, H. Ö. (2018). *Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin yazma sürecinde kullandıkları bilişüstü stratejilerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- *İşlekeller Bozca, A. (2008). *Eleştirel düşünme becerilerini temel alan Türkçe öğretiminin üstün ve normal zihin düzeyindeki öğrencilerin erişimi, eleştirel düşünme düzeylerine ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- *İşlekeller Bozca, A. (2017). *Üstün zekâlı öğrencilerde Türkçe koşut eğitim programının başarıya, eleştirel düşünmeye ve yaratıcılığa etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- *İşlekeller Bozca, A., Emir, S. ve Leana Taşcılar, M. Z. (2017). Koşut eğitim programının eleştirel düşünme becerilerine etkisi. *HAYEF Journal of Education*, 14 (2), 131-148.
<https://dergipark.org.tr/pub/iuhayefd/issue/35235/390747>.
- *İşlekeller Bozca, A., Emir, S. ve Leana Taşcılar, M. Z. (2018). Koşut eğitim programı ile hazırlanmış Türkçe eğitim programının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerine etkisi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 8(2), 143-159.
- Kara, M. ve Ünal, M. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde yaratıcı okuma becerisi. O. Alevli (Ed.), *Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde özel dil becerilerinin geliştirilmesi* (s. 63-76) içinde. Eğiten Kitap.
- *Kabadayı, H., Çocuk, H. E. ve Yanpar Yelken, T. (2022). Ters yüz edilmiş sınıfta zihin haritalama tekniğinin özel yetenekli öğrencilerin yazma becerilerine etkisinin incelenmesi. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(49), 253-276.
- *Kara, M. ve Ünal, M. (2021). Özel yetenekli çocuklarda farklılaştırılmış yazma becerisi etkinliklerinin BİLSEM Yönergesiyle uyumluluğunun Maker modeline göre incelenmesi. *TEBD*, 19(1), 75-96.
- *Karadayı, F. (2019). *Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve eğilimlerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

- *Karademir, E. (2020). *21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesinde dijital öyküleme uygulamaları: Özel yetenekli ilkokul öğrencileri örnekleminde öğrenme ve yenilenme becerileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Kardeş, S., Akman, B. ve Yazıcı, D. N. (2018). Üstün Yetenekliler Alanında Yapılmış Tezlerin Analizi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(3), 411-430.
- *Karsak, H. G. (2014). *Bireysel ve işbirlikli blogla bütünleştirilmiş yazma öğretiminin normal ve üstün zekâlı öğrencilerin yazma performanslarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- *Kılıç, M. (2019). *Özgün içerikli etkinliklerin üstün yetenekli ve zekâlı öğrencilerin eleştirel okuma becerisine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Kırcı, A. ve Ceylan, M. (2023). Türkçe eğitimi alanında üstün yetenekli öğrenciler konusunda yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 150-179.
- Little, C. A. (2001). *A study of metaphor development in young gifted children*. [Masters Dissertations, Theses, and Projects]. William & Mary. Paper 1550154117. <https://dx.doi.org/doi:10.25774/w4-smgv-h760>
- *Mert, E. (2018). *Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okuma sürecinde kullandıkları stratejiler üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- *Mertol, H., Özcan, D., Yurteri, E. ve Pamukçu, C. (2016). Üstün zekâlı öğrencilerin deyim algılarının belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 917-928. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/22590/241316>.
- *Metem, G. (2021). BİLSEM Türkçe öğretmenlerinin oyun temelli öğretim yöntemine yönelik görüşleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 106-130. doi: 10.33437/ksusbd.885068
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks: Sage.
- *Ogurlu, Ü. (2014). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okuma ilgisi, tutumu ve eleştirel okuma becerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(2) 29-41.
- *Oğuz, B. (2020). Üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe öğretmeni ve Türkçe dersine yönelik metaforik algıları. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 80-91.
- Oğuz, B. (2021). Özel yetenekli öğrencilere ana dili öğretimi konulu çalışmaların (2017-2020) eğilimleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 330-348.
- *Okur, A. ve Özsoy, Y. (2017). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin okuma ilgisi ve okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 4 (3), 73-89.
- *Okur, A. ve Özsoy, Y. (2013). Üstün zekâlı öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın BİLSEM örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9 (3), 254-264.
- *Ökcü, M. (2019). *Beşinci sınıf olağan gelişim gösteren ve özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumları ve okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi.
- *Ökcü, M. ve Akgül, S. (2021). Beşinci sınıf olağan gelişim gösteren ve özel yetenekli öğrencilerin okuma tutumları ve okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 442-457.
- Önal, A. ve Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929-941.
- *Özcan, B., Konaş, H. ve Polat, M. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin yaratıcı yazma beceri düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(3), 1262-1272.

- *Özcan, S. (2022). *Felsefe temelli (p4c) soru sorma öğretiminin özel yetenekli ve olağan gelişim gösteren öğrencilerin anlama becerileri ile üst düzey düşünme becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- *Özdemir, Ö. (2010). *Üstün yetenekli öğrencilerde yaratıcı yazma çalışmalarının düzeyleri ilköğretim 6, 7, 8. sınıf örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Özenci, E. G. ve Özenci, M. (2013). Türkiye’de üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171 (171), 13-28.
- *Özsoy, Y. (2015). *Özel yetenekli (üstün zekâh ve yetenekli) ortaokul öğrencilerinde yazma kaygısı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Pfeiffer, S. I. (2001). Professional psychology and the gifted: Emerging practice opportunities. *Professional Psychology: Research & Practice*, 32, 175-181.
- *Sağlam, A., Baş, Ö. ve Akyol, H. (2020). Kelime tekrar tekniğinin üçüncü sınıf özel yetenekli öğrencilerin akıcı okuma düzeylerine etkisi. *Journal of History School*, 46, 1605-1629.
- *Sağlam, A. (2022). *Metinlerarası okuma ile bütünleştirilen analitik yazma ve değerlendirme modelinin özel yeteneklilerin okuduğunu anlama ve yazma becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- *Saluk, N. (2017). *Üstün yeteneklilerde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- *Saluk, N. ve Pilav, S. (2018). Üstün yeteneklilerde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir araştırma, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2191-2215.
- Schultz, R. A. ve Delisle, J. R. (2011). *Çok bilmişler: Üstün yetenekli çocuklar için üstün yeteneklilik ne demek?* (K. Özbudak, Çev.). Referans Kitaplık.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- *Selçuk, S. (2018). Üstün zekâh ve özel yetenekli öğrencilerin ana dil farkındalığı ve bilinci, Türkçeyi doğru ve güzel kullanma hassasiyetleri. *Millî Eğitim Dergisi*, Üstün/Özel Yeteneklilerin Eğitimi Özel Sayısı, 449-462.
- *Sevim, O., Karabulut, A. ve Elkatmış, V. (2021). Çağrışımlarını yaz taktiğinin özel yetenekli öğrencilerin yazma tutum ve kaygılarına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1066-1080.
- *Süel, E. E. (2011). *İlköğretim 1. sınıf üstün ve normal zekâ düzeyindeki öğrencilerin fonolojik farkındalık düzeylerinin okuma başarıları üzerine etkisinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- *Şahin, C. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin kurguladığı yaratıcı yazma çalışmalarında “deus ex machina”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 611-627.
- Tanık Önal, N. ve Önal, N. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde bilişim teknolojileri kullanımıyla ilgili Türkiye’de yapılan çalışmaların sistematik olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24 (3), 657-669.
- *Tanrıku, F. ve Yoğurtçu, M. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde masalları drama yöntemiyle işlemenin Türkçe dersine etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2572-2590.
- *Taş, H. (2019). *Bibliyoterapi tekniğinin üstün zekâh/yetenekli öğrencilerin okumaya yönelik tutum ve problem çözme becerisine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- *Tetik, T. (2020). *Özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin yazma becerilerinin desteklenmesinde dijital öyküleme etkinlikleri: Eylem araştırması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük* (10.basım). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- *Ünal, D., Demirtaş, Z. ve Gür Erdoğan, D. (2018). Üstün/özel yetenekli öğrencilerde okuma alışkanlığı, *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı 1, Özel Sayı.
- *Ünal, D. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile yazma eğilimleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Witty, P. (1953). How to Identify the Gifted. *Childhood Education*, 29(7), 312-316.
- Wood, F. (2008). A Series of Unfortunate Events or a Sequence of Auspicious Results, *Reading Instruction With Gifted and Talented Readers*, 31(3).
- *Yavuz, E. (2020). *Üstbilişsel beceri odaklı süreç temelli yazma çalışmalarıyla üstün yetenekli ilkokul öğrencisinin yazma becerisinin geliştirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- *Yaylacık, A. (2014). *Üstün yetenekli beşinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- *Yıldız, N. (2018). *Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ders materyali geliştirme/kullanma durumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- *Yıldız, N. (2021). *Özel yetenekli öğrencilerin sosyal becerilerinin dil etkinlikleriyle geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Yıldız, N. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde ikna edici konuşma becerisi. O. Alevli (Ed.), *Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde özel dil becerilerinin geliştirilmesi* (s. 21-40) içinde. Eğitim Kitap.
- *Yurtbakan, E. (2022). Özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin yazma eğilimleri, kaygıları ve tutumlarında Scratch kodlama programının etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3). 241-258.